

Isidor Marí, sociolingüista, creu que s'ha de garantir una bona convivència entre les cultures per assegurar la supervivència del català. Afirmar que la interculturalitat és una qüestió en què tothom hi té un paper i que ha de ser cosa de tots. Si es vol una cohesió social satisfactòria –diu– "seria un gran error deixar aquesta qüestió només en mans de l'Administració". D'altra banda considera que la realitat del català a les Illes es troba en una situació de regressió a les zones urbanes i que es conserva més a les zones menys turístiques.

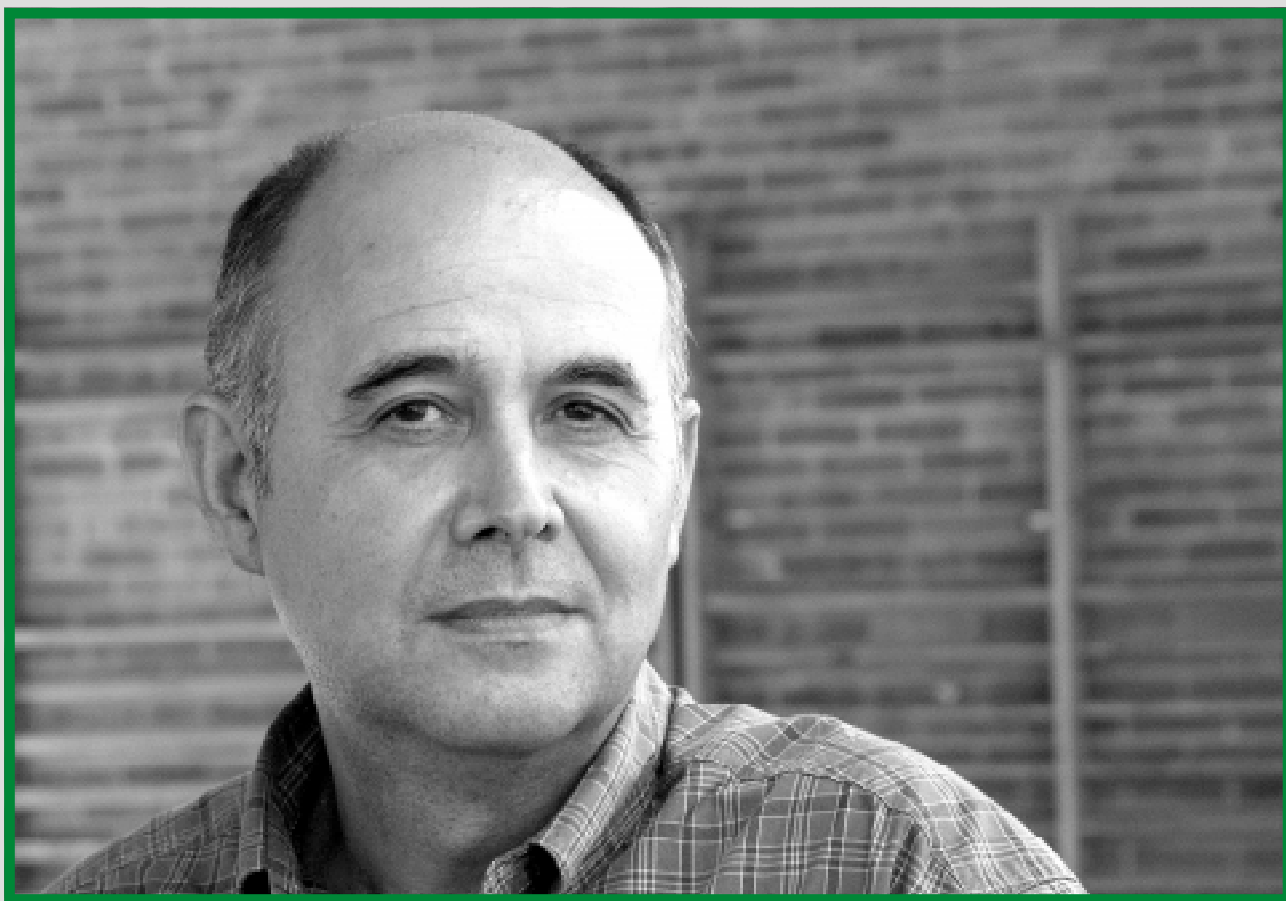
La interculturalitat és cosa de tots

Antoni Oliver

-Troba que el paper protagonista en la tasca de fer efectiva la convivència intercultural ha de ser de la societat civil o de les institucions?

-Ha de ser una cosa de tothom. Si volem que hi hagi una cohesió social satisfactòria seria un gran error deixar això exclusivament en mans de l'Administració o de les organitzacions no governamentals que es dediquen a fer tasques d'acollida als immigrants. És un tema

que implica tothom, el sistema educatiu hi té un paper important, evident, però tot l'entorn cultural de les mateixes escoles hi té una feina a fer. De fet, ja ha començat en diferents programes, com "Vivim plegats", i això són experiències amb la societat civil que també, des dels mitjans de comunicació i associacions culturals, poden facilitar que no hi hagi una divisió per raons culturals o socials. Hi ha moltes coses que l'Ad-



ministració no pot fer si no és amb una participació social molt àmplia.

-Algunes d'aquestes mesures es reflecteixen al Pla d'immigració.

-La primera qüestió, i aquesta és una de les línies del Pla, és que l'immigrant ha de ser un ciutadà amb tots els seus drets. Però el més important és establir una relació directa amb l'immigrant, perquè li pots donar una guia de conversa, però el que realment és important és la comunicació, la relació i que hi hagi una identificació amb la terra d'acollida.

-Hi ha gent ara molt contrària de la multiculturalitat. Per part de la dreta s'han donat polèmiques, com per exemple la de la nina que duia mocador per anar a escola a Madrid i no la deixaven entrar.

-Sí, hi ha hagut polèmiques i crec que aquests signes externs no tenen gaire importància. El multiculturalisme, segons com s'interpreta pot ser molt dolent. Per això jo tendesc a parlar d'interculturalitat, més que de multiculturalisme o multiculturalitat. Perquè, hi ha gent que interpreta que la societat del futur serà una societat on cada cultura visqui tancada en ella mateixa i pretengui que no necessita relacionar-se amb cap altra de les cultures que l'envolten.

Es pensa en una societat que fos com un mosaic, on hi ha diferents grups culturals posats un al costat dels altres, però sense relació entre ells. Jo estic en contra d'aquesta imatge. En canvi si parlem d'interculturalitat ens referim a relació intensa entre totes les cultures, tot partint de la base que hi ha unes cultures que arriben i una cultura receptora i que la cultura receptora ha de veure assegurada la seva continuïtat històrica.

-La idea seria l'intercanvi amb la resta de cultures?

-La nostra llengua i la nostra realitat cultural de les Balears han de ser compartides per tothom, encara que només sigui d'una manera instrumental. La gent ha de sentir que

"Si parlem d'interculturalitat ens referim a relació intensa entre totes les cultures, tot partint de la base que hi ha unes cultures que arriben i una cultura receptora i que la cultura receptora ha de veure assegurada la seva continuïtat històrica"

Isidor Marí i Mayans va néixer a Eivissa el 1949. Va ser professor de la Universitat de les Illes Balears entre 1972 i 1980, quan es traslladà a Barcelona per fer-se càrrec dels Serveis d'Assessorament Lingüístic de la Generalitat de Catalunya (1980-1989). Posteriorment fou sotsdirector general de Política Lingüística fins el 1996 i simultàniament director del Centre de Terminologia Catalana (TERMCAT). Actualment és director d'Humanitats de la Universitat Oberta de Catalunya. Entre altres obres, és autor d'Un horitzó per a la llengua, Plurilingüisme europeu i llengua catalana. Recentment ha publicat un treball que estudia la problemàtica de la immigració amb relació a la llengua titulat Una política intercultural per a les Balears.

aquí aquesta diversitat cultural és viscuda d'una manera positiva, que no hi ha cap voluntat d'imposar als immigrants l'abandonament de les seves llengües d'origen per passar a viure d'una manera diferent, sinó que volem que comparteixin uns mínims de relació entre els uns i els altres i que respectin el sistema democràtic, perquè hi ha coses que no perquè als seus països d'origen es facin d'una manera determinada aquí s'han de poder fer igual. Per exemple, en qüestions de gènere: els drets de la dona han de ser respectats tant si aquesta dona és d'un origen o un altre. No pel fet que a un país determinat la dona tenguin un paper de submissió o que es practiqui l'ablació de clítoris, aquí això s'ha de respectar com a diferència cultural, de cap manera!

MEDIADORS CULTURALS

-S'ha d'implantar la figura del mediador cultural?

-Ja s'implanta. Alguns problemes s'han produït perquè no s'ha actuat preventivament i han agafat una gran virulència. Per això és important que la societat s'adoni que és ara que s'ha de construir una relació satisfactòria. S'han de conèixer les possibles causes de conflictivitat per resoldre-les abans que esclatin els conflictes. Quan a un barri o a un poble hi ha hagut incidents és molt difícil reconduir la relació. Ara és quan realment té sentit fer una política intercultural i té eficàcia. Si no es fa a temps, és quan es posa el sediment per a un futur conflicte.

SITUACIÓ SOCIOLINGÜÍSTICA

-Quina és la situació sociolingüística a Balears?

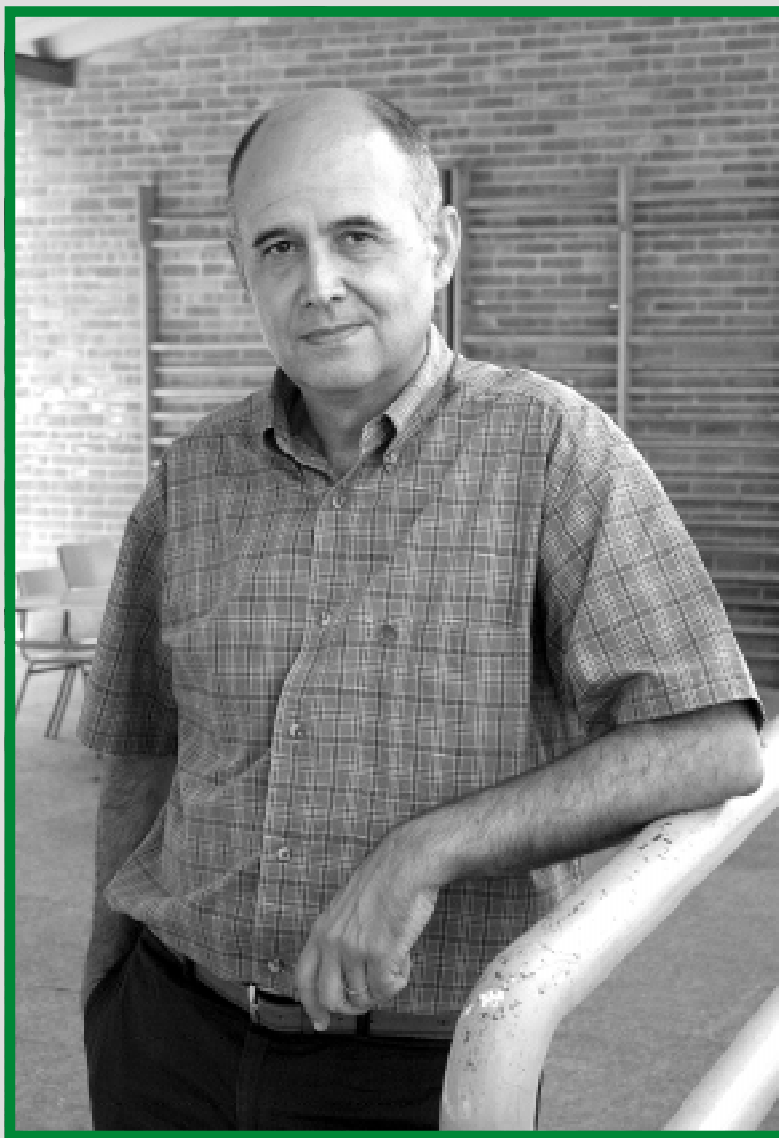
-És difícil de resumir en poques paraules. Hi ha diferències entre les illes. Menorca és l'illa on hi ha hagut canvis socials, demogràfics i econòmics més limitats i ha tengut una estabilitat més gran de la societat i on, per tant, la llengua catalana es troba en una situació més favorable. A l'altre extrem trobam Eivissa i Formentera on tots els canvis de població han estat majors i ara tenen una situació més complicada quant a assegurar una transmissió normal de la llengua a tots els nous ciutadans perquè el català pugui continuar sent la llengua de relació social. A Mallorca hi ha casos diferents, a la ciutat de Palma i als nuclis turístics la situació és bastant semblant a la d'Eivissa, hi ha molta gent arribada de fora i és necessari fer un esforç especial de transmissió de la llengua i de reconeixement públic de la necessitat d'usar-la a totes les activitats. I també hi ha parts de Mallorca on la situació pot ser comparable a Menorca, on hi ha una estabilitat relativa i el català continua sent una llengua de relació corrent entre la gent i on fins i tot la gent que arriba es troba amb un ambient favorable que a poc a poc fa que assumeixi l'ús de la llengua. Hi ha una situació una mica desigual i això vol dir que segurament és necessari actuar de manera proporcionada a cada uns d'aquests llocs.

POLÍTICA LINGÜÍSTICA

-Quina ha de ser la reacció en matèria de política lingüística en aquesta situació?

-Durant aquesta darrera legislatura hi ha hagut un esforç especial en tots els camps de la política lingüística per tal de facilitar que la llengua fos coneguda i apresada no sols a través de l'ensenyament, sinó a través d'una sèrie de cursos per a adults que s'han fet, per sectors professionals i per a estrangers. També hi ha hagut un esforç que entenc que va molt bé, sobretot a les escoles, amb relació a les mares i també hi ha hagut una feina per reforçar el prestigi de la llengua, per donar-li un reconeixement com a llengua oficial pròpia de les nostres illes, perquè l'Administració de manera exemplar assumeixi aquesta llengua amb peu d'igualtat de la de l'Estat, el castellà, i assegurui que és emprada com a llengua habitual a l'Administració. Hi ha hagut també, tot i que encara és en una fase inicial, iniciatives perquè els comerços i els establiments públics assumissin el català com a llengua pròpia. Dissortadament encara n'hi ha bastants de comerços que donen al català menys importància que a una llengua estrangera.

Durant aquests quatre anys s'havia entrat en una activitat molt sistemàtica i general de recuperació de la llengua. En aquests moments hi ha hagut un canvi polític i sembla que els nous responsables del Govern de les Illes Balears més aviat tenen tendència a disminuir aquestes mesures per potenciar la llengua. Això a mi em sembla bastant absurd, perquè tenen un mandat estatutari, legal, que es va fer en temps del PP, el mateix partit que governa ara. Entenc que si no es manté una activitat de normalització lingüística intensiva i especialment a aquestes zones on hi ha hagut uns canvis socials molt profunds, serà bastant difícil que la llengua catalana mantengui la condició de llengua d'ús públic. Això és una responsabilitat que la societat de les Balears hauria de tenir molt en compte, perquè ens hi jugam el futur cultural d'aquestes illes.



-Què se li ha de fer entendre a l'immigrant respecte del tema de la llengua i cultura de les Balears?

-Quan parlem d'immigrants ens referim, d'una manera molt general, a persones de diferents països que vénen aquí, però en realitat hi ha unes diferències moltes grosses. Com a mínim, a part de les diferències culturals que marquen molt les facilitats o dificultats per adaptar-se a la nova societat, jo crec que hi ha tres grups socials bastant clarament diferenciables. Un primer grup seria el que entenem per "immigrants", gent que cerca feina perquè al seu país no en té, per tant mà d'obra, a vegades qualificada però moltes vegades no qualificada. Aquest grup és molt diferent dels altres dos col·lectius: un que està integrat per professionals estrangers que tenen aquí una activitat, generalment relacionada amb la indústria turística. Mentre que un tercer grup serien residents, persones jubilades o que poden passar llargues temporades a aquesta terra, amb un clima més agradable que al seu país. I hem de dir que és difícil que el col·lectiu de residents faci un esforç d'adaptació, fins a un cert punt això és comprensible, encara que als llocs on es concentra aquests tipus de població, evidentment representa que hi ha uns illots de persones que no solen tenir gaire

relació amb la població que els envolta. Aquest és, segurament el cas més complicat a l'hora d'aconseguir que hi hagi una relació social i lingüística normal.

-I respecte dels altres dos col·lectius?

-Els altres dos col·lectius crec que són els que tenen relació laboral, social i educativa, en el cas que tinguin fills. Aquests col·lectius han d'entendre que per viure en aquesta terra els és convenient, encara que no és necessari, conèixer progressivament, en la mesura que puguin, i sobretot els seus fills, la llengua del país, per poder tenir una relació plena i completa amb tota la gent d'aquí. Això, en l'etapa anterior del Govern de les Illes Balears, s'havia enfocat d'una manera bastant adequada, amb tota una sèrie de mitjans. Primer es feren uns programes de televisió que es deien "Gent d'aquí", després es va fer un vídeo on es mostraven exemples positius de persones que, procedents d'altres cultures, i amb altres llengües, de vegades de països molt llunyans, explicaven la seva experiència i la utilitat que per a ells ha tengut saber català en tota la seva activitat i relació. És possible viure a les Illes Balears, sense conèixer gaire o sense conèixer en absolut el català. Però també és veritat que la gent que aprèn la nostra

Una política intercultural per a les Balears

El darrer títol publicat pel sociolingüista Isidor Marí (Eivissa, 1949) és un informe sobre llengua i immigració: *Una política intercultural per les Balears*, a la col·lecció Espai de Formació Cultural. Aquest treball va ser el resultat –segons les seves mateixes paraules– d'un procés iniciat el 1998 quan es començà a interessar per un tema que en aquell moment no pensà que tengués tanta de repercussió a les Illes.

A aquest informe analitza els canvis demogràfics que hi ha hagut, les diferents polítiques interculturals de diferents països i fa una proposta de possibles línies per a una convivència intercultural satisfactòria a les Balears. És un intent d'apuntar la construcció d'una convivència intercultural basada en el reconeixement recíproc de la cultura pròpia i de les cultures que arriben, perquè hi hagi un acord en el sentit que uns assumeixin la diversitat dels altres i els altres, la realitat lingüística i política del país on van a viure. Marí defensa a aquest treball que tothom té un paper en aquesta tasca que s'ha de desenvolupar mitjançant programes i polítiques transversals, d'educació, informació i acollida.

Llengua té unes possibilitats molt millors de relacionar-se i de realitzar segons quines activitats professionals; el català li és útil i pot facilitar-li una bona relació amb les entitats amb les quals ha de relacionar-se, tant si són entitats públiques com empreses o clients. I evidentment també suposa una millora en la relació humana, perquè hem de tenir en compte que les persones també necessitem una certa identificació. Una persona que ve aquí i aprèn la nostra llengua, té una relació social més satisfactòria que si es mou al marge. Arguments per conèixer la nostra llengua n'hi ha molts i s'havien començat a presentar i a difondre. Esper que aquesta tasca continuï, perquè no tendria gaire sentit que es posàs en perill la cohesió social en el futur. Aquí ens hi jugam molt, perquè no és una qüestió només de política lingüística. És una qüestió de convivència, de respecte recíproc i d'evitar conflictivitat i friccions entre sectors diferents de la societat.

"Hi ha països que poden servir de referència a una política multilingüe molt equilibrada i bastant a prop dels ideals. Suïssa és un cas, Finlàndia, un altre i Canadà, un altre"

INTEGRACIÓ CULTURAL

-Quin paper ha de jugar la integració cultural?

-Clar. Hem de tenir en compte, i jo he insistit moltes vegades en això, que no es pot parlar d'integració lingüística sense considerar tots els altres aspectes de la integració. Una persona que arriba aquí, sobretot si es tracta d'aquesta classe de persona que ve sense feina, de vegades sense casa, ha de tenir una acollida que no sigui exclusivament lingüística. Però, al mateix temps, tampoc no es pot prescindir de la realitat lingüística. Comprenc que a una persona que cerca resoldre unes necessitats urgents i bàsiques no li podem dir, vostè el primer que ha de fer és anar a un curs de català. Això seria grotesc. Però tampoc no podem amagar-li la realitat, és a dir, fer veure que aquí no existeix cap altra llengua ni cultura. Se li ha de fer veure que li serà

convenient familiaritzar-s'hi, al seu moment i al seu ritme. És una estafa i a l'immigrant se li fa un mal favor quan no li explicam que hi ha una llengua oficial pròpia i que moltes coses funcionen en aquesta llengua i que hi ha una part important de la població, la meitat o més, que parla aquesta llengua i que per tant a ell i als seus fills els serà molt útil començar un projecte d'aproximació a aquesta llengua per aprendre-la a poc a poc, a mesura que també s'integra en altres aspectes.

D'altra banda hi ha una responsabilitat social en això. Vivim a una societat que tendeix a despreocupar-se de les responsabilitats socials, és una societat d'oci, de serveis, i aquesta mentalitat de les Illes Balears no fa fàcil la implicació en la tasca de la integració. No només és una qüestió d'integrar la immigració que necessita una assistència especial. Hi ha molta gent que ve de fora i la relació entre la societat receptora i tota aquesta gent s'ha de produir a tots els nivells. Les mateixes associacions culturals haurien de fer, ja ho fan en part però haurien de preocupar-se'n molt més, programes de relació intercultural. I les administracions haurien de facilitar això com es fa a altres països com Canadà o Austràlia on existeixen programes estatals on se subvencionen activitats de relació entre cultures.

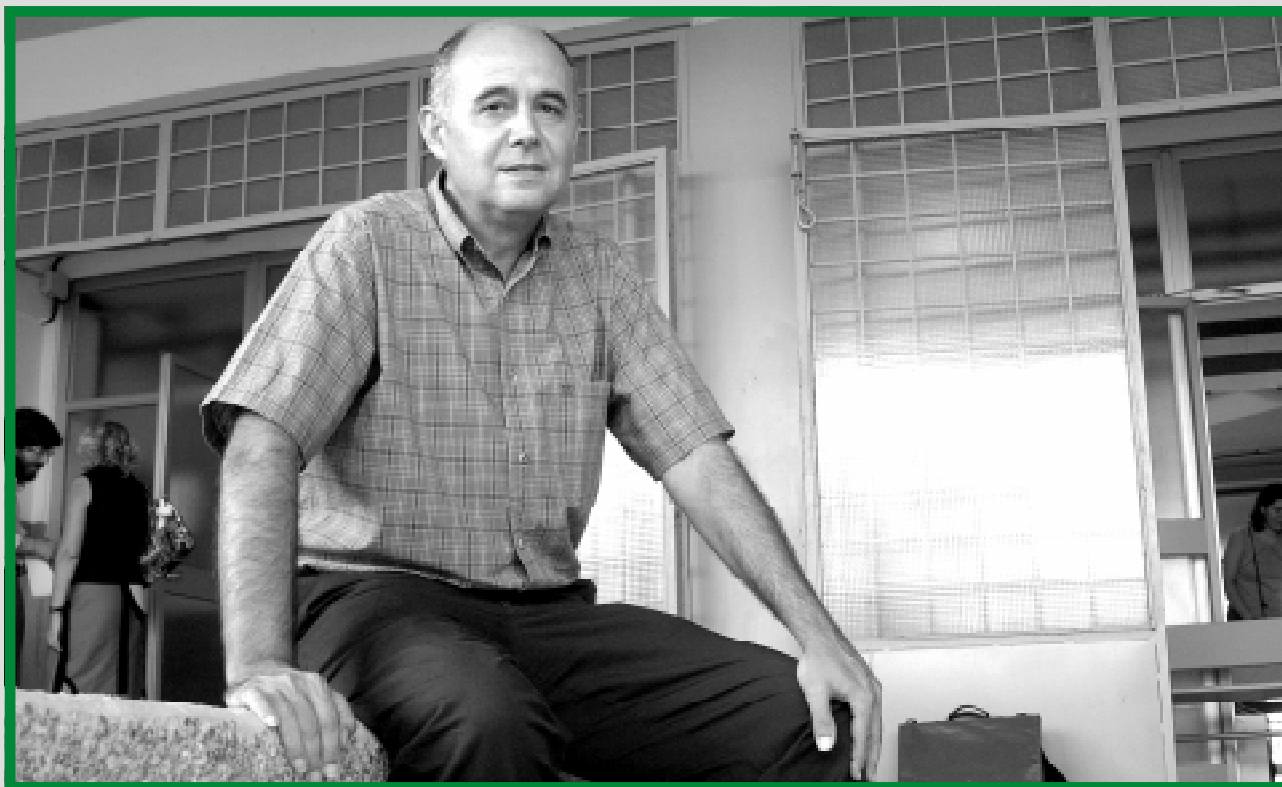
PREJUDICIS LINGÜÍSTICS

-Jo em vaig trobar l'altre dia amb una persona subsahariana que venia discos pel carrer i parlava mallorquí, era capaç de seguir una conversa.

-Ja havia après que això era beneficiós per al negoci. Ara, hi ha una cosa que és veritat: encara que a vegades es diu que aquestes persones que vénen de cultures molt llunyanes i amb una llengua que no té cap relació amb la catalana tenen més dificultat per aprendre el català, no sempre és cert, perquè moltes vegades vénen d'un país on coexisteixen diverses llengües, per tant ja estan acostumats a una relació multilingüe. Després, són gent que no té cap prejudici i no tenen les reserves d'algú que es pensa que té una llengua universal i molt important, una llengua que basta, i no es pot rebaixar a aprendre'n cap altra. Moltes vegades aquest tipus de prejudici de superioritat és la barrera que fa que no hi pugui haver una relació amb altres llengües. Aquesta gent no té aquests prejudicis i a les escoles hi ha infants d'aquests països llunyans que parlen català normalment.

-Si no hi ha prejudicis es pot aprendre català com es fa amb el francès o l'anglès?

-És més fàcil. Tenen una major predisposició que altres. Perquè quan una persona té un prejudici cap a una llengua no l'aprèn fàcilment. És una qüestió de tenir bona o mala disposició. Per a això és molt important que hi hagi una relació social que també justifiqui l'aprenentatge de la llengua. A la gent no li neix l'interès per una llengua simplement per un afany de coneixement, n'ha de treure un profit que no ha de ser necessàriament material, sinó, per exemple, per tenir una bona relació amb la resta de persones amb les quals conviu. A Balears hi ha hagut programes per a aquesta integració lingüística i a Catalunya han fet el



programa "Voluntaris per la llengua" que consisteix a formar parelles de conversa, a partir d'uns cursos que hi ha per a estrangers. Cerquen voluntaris d'entitats culturals o socials perquè facin una hora a la setmana de conversa on sigui, van a passejar o a un bar. Evidentment que això no es limita a la utilitat que pugui tenir per aprendre a parlar, perquè aquesta persona que comença a aprendre català, al mateix temps que fa pràctiques té una persona del país que li serveix de referent per a tot allò que és conèixer la realitat de la ciutat o del barri on viuen, per saber altres coses sobre la llengua, la cultura, l'origen, la relació entre uns i altres, els costums, etc. I viceversa, perquè la persona del país que els dona conversació de català també pot conèixer altres realitats, unes cultures i unes formes de vida que s'han de respectar i apreciar.

-Encara és vigent aquesta equació de "llengua igual nació"?

-Que cada país tenguí una sola llengua és un tòpic. I a vegades hi ha situacions grotesques i gent que pensa que a Suïssa parlen suís i a Bèlgica belga. És un tòpic que, realment fa mal, perquè la gent que arriba aquí creu que van a un país on parlen espanyol. Hi ha la responsabilitat de tots els poders públics d'explicar-ho bé i de fer-ho entendre amb tota la informació. Però aquest tòpic també es trenca. Aquí crec que el plantejament que vol que hi hagi una identificació immediata amb la llengua pròpia, de les Balears no és possible, requereix un cert temps. Aquest procés ha de començar per una identificació amb un marc institucional, social, democràtic, per conèixer quin és el règim jurídic dins el qual vius i saber que hi ha una llengua oficial pròpia. Aquesta primera identificació és la que pot donar lloc a una progressiva identificació amb la llengua i la cultura com un element instrumental, tot respectant que cadascú conservi la seva llengua d'origen,

però a la vegada que se li permet adquirir com una capacitat lingüística més, la llengua de la terra que ha triat per viure. És un procés a la llarga, on després, si aquesta persona vol, ja decidirà identificar-se i sentir-se una persona d'aquesta terra.

BILINGÜISME

-Existeix el bilingüisme perfecte?

-No sé si existeix la perfecció en bilingüisme o en qualsevol altre camp. És molt difícil que hi hagi una persona que tenguí un domini simètric, idèntic, de dues llengües. El que sí que es dona bastant són persones poliglotes, que coneixen bastant bé diverses llengües. Això cada vegada passa més i és bo que passi, però normalment aquestes llengües tenen una vinculació diferent amb la personalitat i amb la identificació i la consciència de cadascú. Perquè llevat del cas que sigui una persona que ha nascut a una família bilingüe i ha tenguut una relació, social i d'educació, equivalent en les dues llengües, evidentment tret que això s'hagi produït, la persona ha après una llengua amb relació a unes persones i a un medi social i no hi pot haver una simetria exacta.

-Sempre hi ha una llengua que s'usa més que l'altra.

-Bé, això en el nivell personal, és així. Jo parlava més aviat de la influència de tipus social en l'aprenentatge. D'altra banda, en el cas d'una societat, a tots els llocs on no hi ha una situació de subordinació lingüística, la llengua pròpia del territori és la llengua habitual en la relació pública. Això passa en qualsevol societat lliure del món, la llengua del país és la predominant en la relació pública, econòmica i administrativa. Això no vol dir que no hi hagi, després, altres llengües que puguin ser usades complementàriament i que hi hagi algun

cas de ciutats, com per exemple Brussel·les on és necessari trobar una convivència de diferents llengües, tot procurant que hi hagi una presència equivalent de dues llengües en un mateix entorn. Però això és excepcional, la situació normal és que cada llengua al seu territori sigui la llengua predominant. I aquí ha estat a l'inrevés i ha estat així per raons històriques prou conegudes i és que aquí estava prohibit el català. I això fa que molta de gent es pensi que és lògic que a la seva mateixa terra el català estigui en una situació

"La nostra llengua i la nostra realitat cultural de les Balears han de ser compartides per tothom, encara que només sigui d'una manera instrumental"

de subordinació, quan en realitat no hi ha res més absurd. El fet que el català tenguí un lloc públic de primer nivell, de primer ordre, hauria de ser la situació normal, més aviat és estrany que no sigui així. És un signe de subordinació social que s'ha de superar. Això ho diu la Llei de normalització lingüística de les Balears en el seu preàmbul on s'explica que hi ha dues llengües, una, la pròpia del territori, que és la catalana. Per tant, l'objectiu que marca la nostra legislació és que arribi a ser la llengua normal per al públic. I s'hi diu també que el castellà és una llengua oficial que ho és a tot l'Estat, i que per tant les persones que volen usar el castellà l'han de poder usar, té el mateix nivell, però és oficial per una altra raó.

-Què li semblen els models monolingües per garantir l'ús predominant del català i facilitar la integració de la gent de fora?

-Un es pot imaginar situacions que no siguin l'actual, però és un poc fictici. A les Balears fa cent anys es podia imaginar que amb una sola llengua tothom podia viure, perquè un 90% de la població parlava català i era imaginable una situació amb una sola llengua pública. En aquests moments ni tant sols català i castellà són suficients. Evidentment, sí que crec que s'hauria de tendir a una legislació que deixàs més clar que tothom ha de tenir dret a viure en català a les Balears. Tots els establiments públics, tots els professionals que presten serveis al públic, han d'estar en condicions d'utilitzar el català per atendre el públic, aquest és un objectiu que tothom ha de tenir clar. És una desigualtat injusta que una persona que és a les Balears, que parla la llengua pròpia històrica de les Illes, que és una llengua oficial, se'n vagi a un establiment públic i que aquell establiment, simplement perquè no s'ha preocupat de seleccionar personal que sàpiga aquesta llengua o que vagin a uns cursos que si volen són gratuïts, no li faciliti una relació en català que sí que facilita als que parlen anglès o una altra llengua. Aquesta és una situació contradictòria.

PAÏSOS DE REFERÈNCIA

-Què li sembla, per exemple el model canadenc, on hi ha dues llengües en absoluta igualtat de condicions?

-Hi ha països que poden servir de referència d'una política multilingüe molt equilibrada i bastant a prop dels ideals. Suïssa és un cas, Finlàndia, un altre i Canadà,

un altre. I, encara que hi ha hagut conflictes lingüístics, com a mínim, el model constitucional de Bèlgica també és bastant interessant.

El cas que més s'assembla a Espanya és Suïssa, perquè amb unes quantitats absolutes de població diferents, les proporcions de les quatre llengües de Suïssa i les de les quatre llengües d'Espanya són molts iguals. Hi ha una majoria a Suïssa que parla alemany que equival, aproximadament a la població dels territoris monolingües castellans d'Espanya. Hi ha una segona llengua que és el francès que també, aproximadament equival al 25% de persones que viuen a un territori de llengua catalana, a l'Estat espanyol. Hi ha una tercera llengua que en el cas suís és l'italià i a Espanya, el gallec. I una quarta que per als suïssos és el romanx i a l'Estat espanyol el basc. A Suïssa es parteix de la idea que cada llengua és la primera al seu territori. Per tant els cantons que són monolingües si són alemanys parlen alemany i la llengua pública és l'alemany i si vas a un altre cantó on la llengua territorial històrica és el francès, la llengua que predomina és la francesa o l'italiana, segons els casos. Allà les institucions de l'Estat, el parlament, els ministeris, els tribunals estatals, funcionen en totes les llengües, qualsevol dels ciutadans que vulgui relacionar-se amb un ministeri pot escriure en qualsevol de les llengües i li contesten en aquella llengua, si és un diputat pot parlar en qualsevol d'aquestes llengües a les corts. Això pot semblar una mica estrany, perquè Espanya té una tradició centralista, uniformista, i aquestes coses semblen de l'altre món, però això és un equilibri lingüístic en el qual tots es consideren iguals, parlin la llengua que parlin.

-I aquí, a l'Estat espanyol, no veu vostè cap possibilitat que s'avancin quant a aquests temes?

-La ruptura per part del PP del diàleg constitucional dificulta les coses. El problema que tenim ara és que tenim un Govern central que es nega a parlar, a dialogar políticament, amb unes parts de l'estat, Catalunya, el País Basc, etc., que voldrien replantejar la seva situació dins el marc estatal i hi ha una posició de retorn cap a un uniformisme, amb una interpretació restrictiva de la Constitució que tendeix a fer que l'espanya castellana es generalitzi per tot. Això ara és una situació que arriba a uns nivells insostenibles i, per tant, esper que es pugui tornar a parlar d'una interpretació oberta de la Constitució, d'una transformació en què l'Estat es reconegui més com un estat plurilingüe, plurinacional. Ara hi ha una regressió democràtica i una regressió respecte dels ideals de la Constitució que es va votar l'any 1978.

-Tal vegada tenguin por que amb les institucions europees, amb les nacionalitats perifèriques, amb l'entrada de diferents cultures, etc, es dissolgui aquest concepte que tenen d'Espanya.

-No tenen cap motiu per tenir aquesta por. M'estranyaria que una col·lectivitat de 350 milions pogués arribar a tenir por per la seva cultura. No entenc com no comprenen que comunitats de set milions d'habitants com la nostra se senti en situació crítica. Si ells tenen por, han d'entendre que nosaltres tenim més motius per estar preocupats respecte del futur.